

Εφαρμογή της Νομοθεσίας της ΕΕ
κατά των Διακρίσεων

**Το Βάρος της Απόδειξης
σε Υποθέσεις Διάκρισης**

Αξιότιμη Δικαστής Eady QC
Ανώτατος Δικαστής (Senior Circuit
Judge)
Εφετείο Εργατικών Υποθέσεων

This training session is funded under the 'Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020'
of the European Commission.

Παρουσίαση

Στόχος της παρουσίασης είναι να παρέχει μια περίληψη του θεωρητικού και νομοθετικού πλαισίου του βάρους απόδειξης στην νομοθεσία των διακρίσεων της ΕΕ και να προσφέρει πρακτικές οδηγίες για τη λειτουργία της μετατόπισης του βάρους απόδειξης για όσους κατηγορούνται με καθοριστικά αιτήματα παράνομης διάκρισης.

Εισαγωγή: Βάρος Απόδειξης

- Σε δικαστικές υποθέσεις που εμπριέχουν πραγματολογικές διαφορές, το βάρος απόδειξης γενικά το φέρει το άτομο που υποβάλλει το αίτημα.
- Ιδιαίτερη δυσκολία προκύπτει στις υποθέσεις διακρίσεων: στην πράξη, οι καταγγέλλοντες θα βρίσκονται γενικά σε μειονεκτική θέση για να αποδείξουν την παράνομη διάκριση.

Αλλά γιατί θα έπρεπε να μετατοπισθεί το βάρος απόδειξης;

- ✓ Κεκαλυμμένη διάκριση
- ✓ Μη αναγνωρισμένη προκατάληψη
- ✓ Όλοι οι άνθρωποι έχουν προκαταλήψεις τις οποίες δεν τις αναγνωρίζουμε πάντα...
- ✓ Τα περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία βρίσκονται στα χέρια του εργοδότη
- ✓ Αφήστε τον εργοδότη να δείξει ότι δεν υπάρχει διάκριση

Η σημασία της νομοθεσίας της ΕΕ κατά των διακρίσεων

Με απλά λόγια, τα ουσιαστικά δικαιώματα της ισότητας της ΕΕ έχουν νόημα μόνον όταν ενισχύονται από κανόνες αποδείξεως και δικονομικών ζητημάτων που βοηθούν τα άτομα να ενισχύσουν τα δικαιώματα αυτά (**αρχή της αποτελεσματικότητας**).

Κατά πολλούς, οι πιο σημαντικοί κανόνες που εμπíπτουν σε αυτή την κατηγορία αφορούν το βάρος απόδειξης και πρόσβασης στα αποδεικτικά στοιχεία.

Πρόελευση μετατόπισης του βάρους απόδειξης

Υπόθεση 109/88, Danfoss
[1989] Συλλογή 3199

Υπόθεση C-127/92 Enderby
[1983] Συλλογή I-5535

Προέλευση μετατόπισης του βάρους απόδειξης

Οι υποθέσεις **Danfoss** και **Enderby** αφορούσαν την ίση αμοιβή στις οποίες το βάρος απόδειξης μετατέθηκε στον εργοδότη για να δείξει ότι η διαφορά στις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών ήταν αντικειμενικά δικαιολογημένη όταν:

- Οι γυναίκες εργαζόμενες πληρώνονταν λιγότερο, κατά μέσο όρο, από τους άνδρες και το σύστημα αμοιβών που οδηγούσε σε αυτό το αποτέλεσμα ήταν τελείως αδιαφανές (**Danfoss**).
- Σημαντικά και έγκυρα στατιστικά στοιχεία έδειξαν ότι ένα σύστημα συλλογικών διαπραγματεύσεων είχε ως αποτέλεσμα μια κατά κύριο λόγο γυναικεία επαγγελματική ομάδα να αμείβεται λιγότερο από ανδρικές κατά κύριο λόγο επαγγελματικές ομάδες (**Enderby**).

Πριν τη μετατόπιση του Βάρους Απόδειξης: η χρήση των συμπερασμάτων στο ΗΒ

King εναντίον Μεγάλης Βρετανίας-Κέντρο Κίνας [1992] Συλλ. 516, AA Neill LJ:

- (1) *Ο προσφεύγων που υπέβαλε την προσφυγή είναι αυτός που θα καταδείξει τη διάκριση. εάν ο προσφεύγων δεν αποδείξει την υπόθεση βάσει των πιθανοτήτων τότε θα χάσει.*
- (2) *... είναι ασυνήθιστο να βρούμε άμεσα αποδεικτικά στοιχεία ... διάκρισης. Λίγοι εργοδότες θα είναι προετοιμασμένοι να παραδεχθούν τέτοια διάκριση ακόμη και στους εαυτούς τους. Σε ορισμένες υποθέσεις η διάκριση δεν είναι κακοπροαίρετη απλά βασίζεται στην υπόθεση ότι « αυτός ή αυτή δεν θα ταίριαζε».*
- (3) *Η έκβαση της υπόθεσης συνεπώς εξαρτάται συνήθως από το ποια συμπεράσματα θα πρέπει να συνάγουμε από τα πρωτογενή πραγματικά περιστατικά που έχουν βρεθεί...*

Το παράδειγμα του ΗΒ συνέχεια

- (4) Παρόλο που θα υπάρχουν μερικές υποθέσεις όπου, για παράδειγμα, η μη-επιλογή του προσφεύγοντα για μια θέση εργασίας ή για εξέλιξη δεν βασίζεται εμφανώς σε [απαγορευμένους] ... λόγους, ένα πόρισμα διάκρισης και ένα πόρισμα διαφοράς σε [προστατευμένα χαρακτηριστικά] ... συχνά θα παραπέμψουν στην πιθανότητα ... διάκρισης. Σε τέτοιες περιπτώσεις το δικαστήριο θα ζητήσει εξηγήσεις από τον εργοδότη. Εάν δεν δοθεί εξήγηση ή εάν το δικαστήριο θεωρήσει την εξήγηση ανεπαρκή ή μη ικανοποιητική τότε είναι νόμιμο το δικαστήριο να συμπεράνει ότι υπήρξε η διάκριση λόγω [των προστατευόμενων χαρακτηριστικών]. Αυτό δεν είναι θέμα νόμου αλλά ... « μάλλον κοινής λογικής».
- (5) Δεν είναι απαραίτητο ούτε χρήσιμο να παρουσιάσουμε την έννοια της μετατόπισης του βάρους απόδειξης των πειστηρίων. Στο συμπέρασμα όλων των πειστηρίων το δικαστήριο θα πρέπει να βγάλει πορίσματα για τα πρωτογενή πραγματικά περιστατικά και τα συμπεράσματά του θα πρέπει να εναρμονίζονται με αυτά τα περιστατικά. Στη συνέχεια θα πρέπει να αποφανθεί βάσει των πιθανοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένα άτομο που υποβάλλει καταγγελία για παράνομη διάκριση και το γεγονός ότι ο ίδιος ο προσφεύγων πρέπει να αποδείξει την υπόθεση του.

Οδηγίες της ΕΕ

- Η πρώτη Οδηγία που ρητώς αναφέρεται στο ζήτημα ήταν η **Οδηγία για το Βάρος Απόδειξης 97/80/ΕΚ** (που αναφερόταν μόνο στη διάκριση λόγω φύλου και δεν απαιτούσε εφαρμογή πριν από την 1^η Ιανουαρίου 2001)
- Αντικαταστάθηκε, από τις 15 Αυγούστου 2009, σύμφωνα με την **Οδηγία Αναδιατύπωσης**.

Οδηγία για το Βάρος Απόδειξης:

Αποτελεσματική δικαστική προστασία των κοινοτικών δικαιωμάτων έναντι γενικού κανόνα εθνικής δικονομικής αυτονομίας

Αιτιολογική Σκέψη για την Οδηγία 97/80 για το Βάρος Απόδειξης

(17) Ότι οι ενάγοντες θα μπορούσαν να στερηθούν κάθε αποτελεσματικό μέσο για την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, αν η προσκόμιση αποδείξεων μιας εμφανούς διάκρισης δεν είχε ως αποτέλεσμα να επιβληθεί στον εναγόμενο να αποδείξει ότι η τακτική του δεν εισάγει, στην πραγματικότητα, διάκριση.

Αιτιολογική Σκέψη για την Οδηγία 97/80 για το Βάρος Απόδειξης

(18) Ότι το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κρίνει κατά συνέπεια ότι επιβάλλεται η προσαρμογή των κανόνων σχετικά με το βάρος απόδειξης όταν τεκμαίρεται διάκριση και ότι στην περίπτωση κατά την οποία επαληθεύεται αυτή η κατάσταση, η πραγματική εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης απαιτεί να μετατίθεται το βάρος απόδειξης στον εναγόμενο.

ΟΔΗΓΙΑ 97/80* ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Άρθρο 10

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τα εθνικά τους δικαστικά συστήματα, ώστε να επιβάλλεται στον εναγόμενο να αποδείξει ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, όταν πρόσωπο **που κρίνει ότι θίγεται από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης** επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, πραγματικά περιστατικά από τα οποία τεκμαίρεται η ύπαρξη άμεσης ή έμμεσης διάκρισης.

*Τώρα Οδηγία αναδιατύπωσης 2006/54 (Άρθ. 19).
Επίσης Άρθ. 8 Οδηγία 2000/43 (Οδηγία περί Φυλής) και
Άρθρο 10 Οδηγία 2000/78 (Οδηγία Πλαίσιο)

Και σήμερα

- Άρθρο 8 της **Οδηγίας 2000/43/ΕΚ** της 29^{ης} Ιουνίου 2000 του Συμβουλίου που εφαρμόζει την αρχή της ίσης μεταχείρισης στα άτομα ανεξαρτήτου φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής («Οδηγία περί Φυλής»)
- Άρθρο 10(1) της **Οδηγίας 2000/78/ΕΚ** της 27^{ης} Νοεμβρίου 2000 του Συμβουλίου που θεσπίζει ένα γενικό πλαίσιο ίσης μεταχείρισης στην εργασία και απασχόληση («Οδηγία Πλαίσιο»)
- Άρθρο 19(1) στην **Οδηγία 2006/54/ΕΚ** της 5^{ης} Ιουλίου 2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής ίσων ευκαιριών και ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην εργασία και απασχόληση (αναδιατύπωση) («Οδηγία Αναδιατύπωσης»).

Αιτιολογική Σκέψη για την Οδηγία 2006/54 για την Ίση Μεταχείριση

(30) Η έγκριση κανόνων σχετικά με το βάρος αποδείξεως διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης. Όπως έκρινε το Δικαστήριο, πρέπει επομένως να προβλεφθεί ότι το βάρος της απόδειξης μετατίθεται στον εναγόμενο όταν τεκμαίρεται διάκριση ... Η αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών βάσει των οποίων μπορεί να προβληθεί ο ισχυρισμός ότι υπήρξαν άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις ... εξακολουθεί να εμπίπτει στην αρμοδιότητα των αρμόδιων εθνικών φορέων σύμφωνα με τους κανόνες της εθνικής νομοθεσίας ή πρακτικής...

Τα Δύο Στάδια της Μετατόπισης του Βάρους Απόδειξης: Στάδιο 1

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τα εθνικά τους δικαστικά συστήματα, ώστε να επιβάλλεται στον εναγόμενο να αποδείξει ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, **όταν πρόσωπο που κρίνει ότι θίγεται από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, πραγματικά περιστατικά από τα οποία τεκμαίρεται η ύπαρξη άμεσης ή έμμεσης διάκρισης.**

Υπόθεση;

Τεκμαίρεται ≠ Συνάγεται

Γνωμοδότηση του AG Kokott στην C-394/11 Belov

Τα Δύο Στάδια της Μετατόπισης του Βάρους Απόδειξης: Στάδιο 2

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τα εθνικά τους δικαστικά συστήματα, ώστε να επιβάλλεται στον εναγόμενο να αποδείξει ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, όταν πρόσωπο που κρίνει ότι θίγεται από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, πραγματικά περιστατικά από τα οποία τεκμαίρεται η ύπαρξη άμεσης ή έμμεσης διάκρισης.

Ο ρόλος του Δικαστηρίου

Ο ρόλος του εθνικού δικαστηρίου είναι να επαληθεύει

«ότι τα περιστατικά που ισχυρίζονται εναντίον του εργοδότη είναι βάσιμα και να αξιολογεί την επάρκεια των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζει ο εργοδότης προς στήριξη των ισχυρισμών του ότι δεν παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχείρισης.»

(παρ.33, **Firma Feryn NV**. Υπόθεση C-54/07)

Ο ρόλος του Δικαστηρίου στην πράξη

- Συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων: ο ρόλος του Δικαστή
- Διατάσσει την αποκάλυψη των στοιχείων
- Συνάγει συμπεράσματα
- Υπόθεση C-104/10 **Kelly εναντίον Εθνικού Πανεπιστημίου Ιρλανδίας**
- Υπόθεση C-415/10 **Meister εναντίον Speech Design CarrierSystems GmbH**
- **RB-v-BA** [2006] IRLR 473

Στάδιο 1: στοιχεία

Υπόθεση C-54/07 **Firma Feryn NV**:

- ✓ Προηγούμενη δήλωση ενός εργοδότη ότι δεν θα προσλάμβανε ως εργαζομένους άτομα από συγκεκριμένες εθνοτικές μειονότητες «δύναται να συνιστά πραγματικό περιστατικό τόσο αποφασιστικής σημασίας που να δημιουργεί τεκμήριο μεροληπτικής πολιτικής προσλήψεων (που υπάρχει ακόμη)»

Firma Feryn NV

Δηλώσεις που αναφέρονται ότι έγιναν από διευθυντή εταιρείας:

«Δεν είναι μόνο οι μετανάστες που κάνουν διαρρήξεις. Δεν λέω κάτι τέτοιο, δεν είμαι ρατσιστής. Και οι Βέλγοι κάνουν διαρρήξεις το ίδιο. Αλλά είναι φανερό ότι οι άνθρωποι φοβούνται. Οπότε οι άνθρωποι συχνά λένε: «όχι στους μετανάστες» ... πρέπει να συμμορφωθώ με τις απαιτήσεις των πελατών μου. Αν πείτε «θέλω αυτό το συγκεκριμένο προϊόν ή το θέλω έτσι και έτσι», και εγώ πω «δεν το κάνω αυτό, θα στείλω αυτούς τους ανθρώπους», τότε θα πείτε «δεν την χρειάζομαι αυτή την πόρτα». Έτσι θα πτωχεύσω. Πρέπει να ανταποκρινόμαστε στις απαιτήσεις των πελατών. Αυτό δεν είναι δικό μου πρόβλημα. Δεν το δημιούργησα εγώ αυτό το πρόβλημα στο Βέλγιο. Εγώ θέλω να τα πάει καλά η εταιρεία και να πετύχω τον κύκλο εργασιών μας στο τέλος του έτους, και πως το πετυχαίνω αυτό; Πρέπει να το κάνω με τον τρόπο που θέλει ο πελάτης να γίνει!»

Firma Feryn NV

Το ΔΕΕ επιβεβαίωσε ότι τέτοιες δηλώσεις δύναται να συνιστούν πραγματικά περιστατικά τόσο αποφασιστικής σημασίας που να δημιουργούν τεκμήριο μεροληπτικής πολιτικής προσλήψεων, μεταθέτοντας έτσι το βάρος απόδειξης.

Με βάση τα περιστατικά της υπόθεσης, αυτό μπορεί να θεωρηθεί αναμενόμενο: τα μεροληπτικά σχόλια έγιναν μόλις ένα χρόνο και κάτι νωρίτερα, και δεν υπήρχαν εργαζόμενοι Μαροκινής καταγωγής.

Στάδιο 1: στοιχεία

Υπόθεση Case C-81/12 Asociata
ACCEPT εναντίον Consiliul National
pentru Combaterea Discriminarii [2013]
3 C.M.L.R 26

Ένας μέτοχος της ποδοσφαιρικής ομάδας Steaua Bucuresti είχε κάνει δηλώσεις ότι δεν θα προσλάμβανε παίκτη που ήταν ομοφυλόφιλος.

ACCEPT

Παρόλο που η δήλωση έγινε από κάποιον που δεν θα μπορούσε να δεσμεύσει τον εργοδότη στις αποφάσεις προσλήψεων, το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι αυτό δεν είχε σημασία:

«... ο εναγόμενος εργοδότης δεν δύναται να αρνηθεί την ύπαρξη πραγματικών περιστατικών από τα οποία μπορεί να συναχθεί ότι υπάρχει μεροληπτική πολιτική προσλήψεων επιβεβαιώνοντας απλά ότι οι δηλώσεις που υπονοούν την ύπαρξη ομοφοβικής πολιτικής προσλήψεων προέρχονται από ένα άτομο το οποίο, ενώ ισχυρίζεται και φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο στη διαχείριση εκείνου του εργοδότη, δεν είναι νομικά ικανός να τον δεσμεύσει σε θέματα προσλήψεων.

... το γεγονός ότι ... ένας εργοδότης ίσως δεν έχει με σαφήνεια διαχωρίσει τη θέση του από τις συγκεκριμένες δηλώσεις αποτελεί έναν παράγον που το δικαστήριο ... μπορεί να λάβει υπόψη στο πλαίσιο της συνολικής εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών.»

Στάδιο 2: στοιχεία

Firma Feryn NV:

- Εναπόκειται στον εργοδότη να «προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ότι δεν παραβίασε την αρχή ίσης μεταχείρισης»

ACCEPT

Στην υπόθεση ACCEPT, το ΔΕΕ επέτρεψε:

« ... οι εναγόμενοι να μπορούν να αρνηθούν την ύπαρξη [παράνομης διάκρισης] αποδεικνύοντας, ... μεταξύ άλλων, ότι η δική τους πολιτική προσλήψεων βασίζεται σε παράγοντες που δεν έχουν καμία σχέση με οποιαδήποτε διάκριση λόγω γενετήσιου προσανατολισμού. ...[αλλά] ένας εναγόμενος δεν είναι απαραίτητο να αποδείξει ότι στο παρελθόν έχουν προσληφθεί άτομα ενός συγκεκριμένου γενετήσιου προσανατολισμού, γιατί τέτοια απαίτηση, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να παρέμβει στο δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. ...

[Ιδιαίτερα] μια prima facie περίπτωση διάκριση λόγω γενετήσιου προσανατολισμού δύναται να αντικρουστεί με συγκλίνοντα αποδεικτικά στοιχεία [τα οποία] μπορεί να περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, αντίδραση του εναγόμενου ... όπου σαφώς αποστασιοποιείται από τις δημόσιες δηλώσεις στις οποίες βασίζεται η ύπαρξη διάκρισης, και την ύπαρξη ρητών διατάξεων που αφορούν την πολιτική προσλήψεων και στοχεύουν να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με την αρχή ίσης μεταχείρισης εντός του πνεύματος της Οδηγίας 2000/78. »

Τι δεν αποτελεί απάντηση

- Οι λόγοι του εργοδότη ή το κίνητρο,
Υπάλληλος της Υπηρεσίας
Μετανάστευσης R n στο Αεροδρόμιο
της Πράγας και άλλος [2005] 2AC, HL,
κατά Βαρόνη Hale
- Στερεότυπες υποθέσεις που σχετίζονται με
ένα προστατευόμενο χαρακτηριστικό, C-
83/14 CHEZ, ΔΕΕ

Διαδικασία

... παρόλο που το Άρθρο 4 (1) της Οδηγίας 97/80 δεν παρέχει συγκεκριμένα στα άτομα που κρίνουν ότι θίγονται, επειδή η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εφαρμόστηκε σωστά σε αυτά, το δικαίωμα να ενημερωθούν για να μπορέσουν να αποδείξουν «πραγματικά περιστατικά από τα οποία να μπορεί να συναχθεί ότι υπήρξε άμεση ή έμμεση διάκριση σύμφωνα με αυτή τη διάταξη», δεν αποκλείεται ωστόσο το ενδεχόμενο της άρνησης παροχής πληροφοριών εκ μέρους του καθ' ου, στο πλαίσιο της αποδείξεως τέτοιων πραγματικών περιστατικών, να διακυβεύει την επίτευξη του σκοπού τον οποίο επιδιώκει η εν λόγω οδηγία και καθιστά ιδίως την εν λόγω διάταξη άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας

C-104/2010 Kelly παρ. 34

Διαδικασία

«... στο πλαίσιο αποδείξεως πραγματικών περιστατικών από τα οποία ενδεχόμενα τεκμαίρεται η ύπαρξη άμεσης ή έμμεσης διάκρισης, πρέπει να εξασφαλίζεται ότι η άρνηση παροχής πληροφοριών εκ μέρους του καθ'ου δεν ευθύνεται για τη διακύβευση της επίτευξης των σκοπών που επιδιώκουν οι Οδηγίες 2000/43, 2000/78 and 2006/54.»

C-415/2010 Meister

Διαδικασία

«... η άρνηση παροχής κάθε πληροφορίας εκ μέρους του εναγομένου αποτελεί ένα από τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο απόδειξης πραγματικών περιστατικών από τα οποία τεκμαίρεται η ύπαρξη άμεσης ή έμμεσης διακρίσεως. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να ελέγξει, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί, αν τούτο συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης.»

Meister

**Εφαρμογή στην Πράξη: Άμεση
Διάκριση – Το Πρώτο Στάδιο**

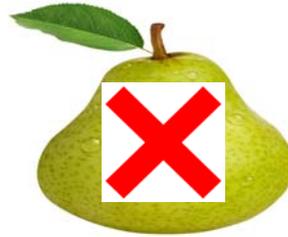
- (1) Βρίσκω πρωτογενή
πραγματικά
περιστατικά
- (2) Συνάγω κατάλληλα
συμπεράσματα

**Στάδιο 1: Πρώτα βρίσκω τα
πρωτογενή πραγματικά
περιστατικά**

**Τα πρωτογενή πραγματικά
περιστατικά περιλαμβάνουν::**

- ✓ Τα περιστατικά που είναι **κεντρικά** προς το αίτημα.
- ✓ Περιστατικά από **το πλαίσιο** και από ενδείξεις.
- ✓ Συναφή **στατιστικά** στοιχεία.

Στάδιο 1: Πρώτα βρίσκω τα πρωτογενή πραγματικά περιστατικά
– που θα περιλαμβάνουν όσα μπορούν να συγκριθούν

Η σύγκριση πρέπει να είναι μεταξύ ομοίων, ο συγκρίσιμος πρέπει να είναι κάποιος του οποίου οι συνθήκες είναι οι ίδιες ή δεν διαφέρουν υλικά από του ενάγοντα.

(MacDonald έναντι Γενικού Εισαγγελέα Σκωτίας [2003] IRLR 512)

Στάδιο 1: Τώρα συνήγαγε κατάλληλα συμπεράσματα

- Πλατφόρμα από (ουδέτερα) πραγματικά περιστατικά/πλαίσιο
- Τα εξετάζω στο σύνολό τους και εντός του πλαισίου τους
- Ποια συμπεράσματα συνάγεις;

Τι χρειάζεται για να αντιστραφεί το βάρος;

Τεκμαίρεται ≠ Συνάγεται (Belov)

Αλλά

Αρνητική μεταχείριση + μεμονωμένο προστατευόμενο χαρακτηριστικό ≠ μετατόπιση του βάρους (CHEZ)

Παρόλο

Στοιχεία που υπονοούν πρακτική που βασίζεται σε στερεότυπα ή προκατάληψη δύναται να αρκούν (CHEZ)

Δεύτερο Στάδιο: η εξήγηση του εργοδότη

... επιβάλλεται στον εναγόμενο να αποδείξει ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης

Μετατόπιση του Βάρους Απόδειξης σε Υποθέσεις Έμμεσης Διάκρισης

Έμμεση διάκριση συντρέχει:

«... όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα, εκτός εάν η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης αυτού του σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία.»

Οδηγία 2000/43, Άρθρο 2(2)(b). Οδηγία 2000/78, Άρθρο 2(2)(b). Οδηγία 2006/54, Άρθρο Article 2(1)(b).

Στάδιο 1 σε υπόθεση Έμμεσης Διάκρισης

Η απαίτηση «στάδιο 1» σημαίνει ότι ο ενάγων επικαλείται πραγματικά περιστατικά από τα οποία ενδεχόμενα τεκμαίρεται ότι υπάρχει μια φαινομενικά ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική (ΔΚΠ) που θέτει το πρόσωπο με προστατευόμενο χαρακτηριστικό σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση σε σύγκριση με άλλα πρόσωπα.

Στάδιο 1: Έμμεση Διάκριση

Άρα:

Έχει αποδείξει ο ενάγων ότι έχει περίπτωση *prima facie* όπου υπάρχει διάταξη, κριτήριο ή πρακτική που θέτει όσους έχουν προστατευόμενα χαρακτηριστικά σε ιδιαίτερα μειονεκτική και επιζήμια θέση;

Ναι; **Δεύτερο Στάδιο**

Όχι; **Απορρίπτεται το αίτημα**

Στάδιο 1: Έμμεση Διάκριση

Το πιο δύσκολο εμπόδιο για τους ενάγοντες που ισχυρίζονται έμμεση διάκριση για να μεταθέσουν το βάρος απόδειξης τείνει να είναι η απαίτηση να αποδείξουν το τεκμήριο ότι η ΔΚΠ θέτει την προστατευόμενη ομάδα σε «ιδιαίτερα μειονεκτική θέση.»

«Ιδιαίτερα μειονεκτική θέση»

Για παράδειγμα στο πλαίσιο της ίσης αμοιβής, **McNeil** **έναντι Επιτρόπων της Υπηρεσίας Φόρων και Δασμών**, UKCAT/01831/17/RN [2018]IRLR 398

- Η ύπαρξη διαφοράς στην αμοιβή μεταξύ ανδρών και γυναικών δύναται να υποδηλώνει ένα πρόβλημα ή να καταδεικνύει μειονεκτική θέση. Ωστόσο χωρίς αποδεικτικά στοιχεία που να αντικατοπτρίζουν επαρκή και συστηματική ανισότητα στην αμοιβή, είναι απίθανο να αποδειχθεί η ιδιαίτερα μειονεκτική θέση. Πρέπει να υπάρχει σημαντική και σταθερή διαφορά στην αμοιβή για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο υλικός παράγων που οδηγεί σε χαμηλότερη αμοιβή θέτει τις γυναίκες σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση όσον αφορά τη χαμηλότερη αμοιβή.
- Η ιδιαίτερα μειονεκτική θέση στην αμοιβή μπορεί να αποδειχθεί με διαφορετικούς τρόπους, αλλά δεν μπορεί να εικασθεί.

Δεύτερο Στάδιο: Έμμεση Διάκριση

Έχει παραθέσει ο εργοδότης πειστικά στοιχεία που διαψεύδουν την ύπαρξη των στοιχείων του αιτήματος;

Ναι; Απορρίπτεται το αίτημα

Όχι; **Αιτιολόγηση**

Έμμεση Διάκριση - Αιτιολόγηση

Μπορεί ο εργοδότης να **αιτιολογήσει**
διάταξη, πρακτική ή κριτήριο;

Όχι; Το αίτημα είναι επιτυχές.

Ναι Το αίτημα απορρίπτεται.